

אני כאן בשביל הילדים האחרים .
אני כאן כי אכפת לי.
אני כאן כי ילדים בכל מקום סובלים מרעב וכי ארבעים אלף בני אדם גוועים ברעב מדי יום.
אני כאן כי רובם של האנשים האלה ילדים.
אנחנו חייבים להבין כי העניים מקיפים אותנו ואנחנו מתעלמים מהם.
אנחנו חייבים להבין שאת כל המיתות האלה אפשר למנוע.
אנחנו חייבים להבין שאנשים במדינות העולם השלישי חושבים ומרגישים ומחייכים ובוכים בדיוק כמונו.
אנחנו חייבים להבין שהם חולמים את החלומות שלנו ואנחנו חולמים את שלהם.
אנחנו חייבים להבין שהם אנחנו. שאנחנו הם.
החלום שלי הוא למגר את הרעב עד שנת 2000.
החלום שלי הוא לתת לעניים סיכוי.
החלום שלי הוא להציל את אותם ארבעים אלף בני אדם שמתים מדי יום.
החלום שלי יכול להתגשם. והוא אכן יתגשם אם נביט כולנו אל העתיד ונראה את האור הזוהר משם.
אם נתעלם מהרעב האור הזה יכבה.
אם נעזור זה לזה ונעבוד ביחד, הן יגדל ויבער בכל אור אפשרויות המחר.

רייצ'ל קורי, בת 10, בהקלטה מ"מסיבת עיתונאים" בנושא הרעב העולמי בבית ספרה.

ביציאה מאולימפיה

כולנו נולדנו וכולנו נמות ביום מן הימים. נראה שבמידה כזאת או אחרת נמות לבד.
מה אם הבדידות שלנו היא לא טרגדיה? מה אם הבדידות היא שמאפשרת לנו לומר את האמת, בלא פחד? אם
אם הבדידות שלנו היא שמאפשרת לנו לחוות הרפתקאות – לחוות את העולם כנכחות דינמית – כעצם בר
שינוי, כיישות אינטרקטיבית?
אם אני הייתי גרה בבוסניה או ברוואנדה או מי יודע איפה, מוות מיותר לא היה בשבילי סמל מרוחק ולא
מטאפורה, אלא מציאות.
אין לי זכות למטאפורה הזאת. אבל אני משתמשת בה כנחמה. לתת שביב של משמעות לדבר מה עצום ומיותר.
ההבנה הזאת. ההבנה שאני אחיה את חי בעולם הזה עם זכויות יתר.
אני לא יכולה להשקיט את המים הסוערים ברוסיה. אני לא יכולה להיות פיקאסו. אני לא יכולה להיות ישו.
אני לא יכולה להציל את העולם הזה לבד.
אני יכולה לשטוף כלים.

מכתבים מפלשתין

7.02.2003

היי חברים, משפחה ואחרים,

אני בפלשתין כבר שבועיים ושעה, ועדיין אספתי רק מעט מילים לתאר את מה שאני רואה כאן. יותר מכל
קשה לי לחשוב על זה דווקא כשאני מתיישבת לכתוב אימייל לארצות הברית. משהו בשער הוירטואלי הזה אל
המותרות. אני לא יודעת אם מישוהו מהילדים כאן חי אי פעם בלי חורים של פגזים בקירותיהם ובלי מגדלי
השמירה של הצבא הכובש המשקיפים עליהם כל העת מקו האופק. אני חושבת, אף שאינני בטוחה, שאפילו
הקטנים ביותר מבין הילדים האלה מבין שהחיים אינם כאלה בכל מקום. בן שמונה נורה ונהרג מטנק ישראלי
יומיים לפני הגעתי, וילדים רבים ממלמלים אליי את שמו – עלי – או מצביעים לפוסטרים עם התמונה שלו,

המתנשאים על הקירות. הילדים גם נהנים לגרום לי להתאמן בערבית שלי כשהם שאולים אותי "כייף שרון? כייף בוש?", והם צוחקים כשאני עונה "בוש מג'נון, שרון מג'נון" בערבית הקלוקלת שלי ("איך שרון? איך בוש?", "שרון משוגע, בוש משוגע"). כמובן שזה לא בדיוק מה שאני חושבת, וכמה מן המבוגרים שמדברים אנגלית מתקנים אותי: "בוש מיש מג'נון", בוש הוא איש עסקים. היום ניסיתי ללמוד להגיד "בוש הוא כלי", אבל אני לא חושבת שזה עבר נכון. אבל בכל מקרה, יש כאן בני שמונה שמודעים לאופן פעולתן של מערכות כוח עולמיות הרבה יותר ממה שאני הייתי מודעת להן רק לפני כמה שנים.

כך או אחרת, שום כמות של קריאה, נכחות בכנסים, צפיה בסרטי תעודה וסיפורים שבעל-פה לא יכולים להכין אותך למציאות של המצב שמתקיים כאן. אתה פשוט לא יכול לדמיין את זה עד שראית את זה – וגם אז אתה תמיד מודע טוב מאוד שאתה לא חווה את מלוא החוויה: מה עם הקשיים אתם יצטרך להתמודד הצבא הישראלי אם הוא יירה באזרחית אמריקאית לא חמושה, מה עם העובדה שיש לי כסף לקנות מים כשהצבא משמיד את הבארות, וכמובן, מה עם העובדה שיש לי את האפשרות לעזוב. אף אחד במשפחה שלי לא נורה מאחורי ההגה של מכוניתו על ידי טיל שנורה ממגדל בסוף הרחוב הראשי בעיירה שלי. יש לי בית. מותר לי ללכת לראות את הים אם אני רוצה. כשאני יוצאת אל בית הספר או לעבודה אני יכולה להיות פחות או יותר בטוחה שלא יחכה לי בחצי הדרך בין אולימפיה למאד-ביי חייל חמוש במחסום, שבכוחו להחליט אם מותר לי או אסור לי ללכת לענייני, ואם אוכל לחזור הביתה כשאסיים אותם.

וכהערת שוליים לכל הדברת הזאת שלי – אני ברפיח, עיר של 140,000 תושבים, שכ60% מהם הינם פליטים – ורבים מאלה הם פעמיים, או שלוש פעמים פליטים. היום, כשהלכתי על ערימות האבן שהיו פעם בתים, חיילים מצרים מהצד השני של הגבול צעקו אליי "לכי! לכי!", כי ראו שטנק ישראלי מגיע; ומיד אחר כך הם נופפו אלי וצעקו "מה שמך?". יש משהו מטריד בסקרנות הידידותית הזאת. זה מזכיר לי עד כמה, במידה מסוימת, אנחנו כולנו ילדים שמסוקרנים לגבי ילדים אחרים. ילדים מצרים שצועקים אל אישה מוזרה שמשוטטת בדרכם של טנקים ישראלים. ילדים פלשתינאים שנורים מטנקים כשהם מציצים מעל לקיר לראות מה מתרחש. ילדים בינלאומיים שעומדים מול הטנקים עם שלטים. ילדים ישראלים בתוך הטנקים, חלקם מאולצים להיות כאן, חלקם פשוט אגרסיביים, שלפעמים מנופפים ולפעמים צועקים, ושירים לתוך הבתים כשאנחנו מסתלקים.

היה לי קשה להשיג חדשות על העולם שמחוץ לכאן, אבל אני שומעת שהסלמה במלחמה על עיראק היא בלתי נמנעת. יש כאן מידה לא מבוטלת של דאגה מ"כיבוש מחדש של עזה". עזה נכבשת מחדש במידה כזאת או אחרת מדי יום ביומו, אבל אני חושבת שהחשש שלהם הוא שהטנקים יכנסו לתוך הרחובות וישארו כאן, במקום להכנס לכמה שעות ואז לסגת כדי לתצפת ולירות מגבולות הקהילות. אם אנשים עוד לא חושבים על השלכותיה של המלחמה על כל אנשי האזור, אני מקווה שלפחות אתם תתחילו.

אהבתי לכולם. אהבתי לאמא. אהבתי לסמוץ'. אהבתי לפ"ג' ולברנייר ולסומסום ובי"ס לינקולן. אהבתי לאולימפיה.

רייצ'ל.

20.02.2003

אמא.

עכשיו הצבא הישראלי ממש חפר את הדרך לעזה ושני המחסומים הראשיים סגורים. זה אומר שפלשתינאים שצריכים לנסוע לעזה כדי להרשם לסמסטר הבא באוניברסיטאות, לא יכולים לעשות זאת. אנשים לא יכולים להגיע לעבודות שלהם, ואלה שלכודים בצד השני, לא יכולים לחזור; והפעילים הבינלאומיים, להם יש פגישה מחר בגדה המערבית, לא יכולים להגיע. אנחנו יכולים בוודאי לעבור אם נשתמש כמו שצריך בזכות הבינ"ל

שלנו בתור אנשים לבנים, אבל גם זה יהווה סיכון ממשי של מעצר וגירוש, גם אם לא עשינו שום דבר בלתי חוקי.

רצועת עזה מחולקת עכשיו לשלישים. מדברים על כיבוש מחדש של עזה, אבל אני לא כל כך מאמינה שזה יקרה, כי מבחינה גיאופוליטית זה יהיה מהלך טפשי מאוד מצד ישראל. אני חושבת שיותר סביר שיתגברו פלישות קטנות-מכדי-להקלט-ברדאר-ההזדעקות-הבין-לאומי, ואולי גם "העברת האוכלוסין" שמרבים לרמז עליה.

אני נשאתר ברפיח בינתיים, אין לי תוכניות לנוע צפונה. אני עדיין חושבת שאני בטוחה למדי ושהסיכון הגדול ביותר שיש לי במקרה של פלישה גדולה הוא מעצר. ניסיון לכבוש מחדש את עזה יגרור זעקה גדולה בהרבה מאשר אסטרטגיית ה"התנקשויות-בזמן-מו"מ ושוד-של-אדמות" שמעדיף שרון, ושכרגע מצליחה יפה מאוד ליצור התנחלויות בכל מקום ולמעשה, למנוע, לאט אבל בטוח, כל אפשרות להגדרה עצמית פלשתינית בעתיד. דעי לך שיש כאן הרבה פלשתינים נחמדים מאוד ששומרים עלי. הייתה לי שפעת קטנה, ואני קיבלתי המון משקאות לימון טעימים כדי שאני אבריא. וגם האשה ששומרת על המפתח לבאר בה אנחנו ישנים כל הזמן שואלת אותי עליך. היא לא מדברת אפילו מילה באנגלית, אבל היא שואלת אותי על אמא שלי כל הזמן – היא רוצה לוודא שאני מתקשרת אלייך כמו שצריך.

אהבתי אלייך ולאבא ולשרה ולכריס ולכולם,

רייצ'ל

27.03.2003

אוהבת אותך. ומאוד מתגעגעת. היה לי סיוט על טנקים ובולדוזרים מחוץ לבית שלנו ואת ואני בתוכו. לפעמים האנדרנלין משמש כהרדמה מקומית במשך שבועות שלמים, ואז בערב או בלילה זה פתאום מכה בי שוב – קצת מהמציאות של המצב כאן. אני מאוד מפחדת בשביל האנשים. אתמול צפיתי איך אבא אחד הוביל את שני ילדיו הזעזעוטים אל מול טנקים ומגדל צלפים ובולדוזרים, בזמן שג'ני ואני נשארנו בתוך הבית עם כמה נשים ועם הילדים הקטנים יותר. טעות שלנו בתרגום גרמה לו לחשוב שעומדים לפוצץ את הבית שלו, כאשר למעשה הצבא היה בתהליך של פיצוץ של מטען שנשתל באדמה ליד הבית, כנראה על ידי התנגדות הפלשתינית.

זה קרה באזור שבו ביום ראשון נאספו והוחזקו מחוץ לישוב כ-150 גברים, עם ירי רובים מעל ראשיהם ומסביבם, בזמן שטנקים ובולדוזרים הרסו 25 חממות – מקור פרנסתם של 300 בני אדם. המטען היה ממש מול החממות – בדיוק בנקודת הכניסה לטנקים שהיו עשויים לשוב ולחזור. הייתי מבוועתת רק מלחשוב שהאיש הזה הרגיש שפחות מסוכן בשבילו לצאת אל מול הטנק עם הילדים מאשר להשאר בתוך הבית. אני באמת פחדתי שבכולם יירו, וניסיתי לעמוד ביניהם לבין הטנק. זה קורה כאן כל יום, אבל התמונה הזאת של האב צועד בעצב אל מול הטנק יחד עם שני ילדיו, איכשהו תפסה את תשומת לבי באופן מיוחד באותו הרגע, אולי בגלל שהרגשתי שטעות התרגום שלנו הייתה זו שגרמה לו לעזוב.

חשבתי הרבה על מה שאת אמרת בטלפון לגבי זה שהאלימות הפלשתינית לא בדיוק משפרת כאן את המצב. לפני שנתיים, 60,000 פועלים מרפיח יכלו לעבוד בישראל. היום רק 600 מותר לצאת לישראל לעבוד. מתוך ה-600 האלה רבים עברו לעיר אחרת, כיון ששלושת המחסומים בין רפיח לאשקלון (העיר הישראלית הקרובה) הפכו את מה שהיה פעם נסיעה של 40 דקות למסע מפרך של 12 שעות, אם בכלל מרשים להם לעבור. בנוסף לכך, כל מה שנתפס ברפיח כמקורות פרנסה נהרס לחלוטין – נמל התעופה הבינ"ל של עזה (המסלולים הושמדו); הגבול המסחרי עם מצרים (עכשיו יש מגדל צלפים ישראלי ענק באמצע המעבר); הגישה לים (שכיום לגמרי נחסמה על ידי מחסום ועל ידי התנחלויות גוש קטיף). מספר הבתים שנהרסו ברפיח

מאז תחילת האינתיפאדה עבר כבר את ה-600, ורובם היו שייכים לאנשים שאין להם שום קשר להתנגדות וכל פשעם הוא שבמקרה יצא להם להשתכן ליד הגבול. אני חושבת שאולי כבר הוחלט רשמית שרפיח היא המקום העני ביותר בעולם. היה כאן מעמד בינוני – עד לא מזמן. גם קיבלנו דיווחים שבעבר, משלוחי פרחים מעזה לאירופה עוכבו לשבועיים במעבר ארז מסיבות בטחוניות. את יכולה לתאר לעצמך את ערכם של פרחים בני שבועיים בשוק האירופאי, אז גם מקור ההכנסה הזה יבש. ואז באו הבולדוזרים ועקרו את חוות הירקות והגינות של האנשים. מה נשאר כאן לבני אדם? תגידי לי אם תחשבי על משהו. אני לא יכולה.

אם למישהו מאיתנו היו חונקים לגמרי את החיים ואת הרווחה, אם מישהו מאיתנו היה חי עם ילדיו במקום הולך ומצטמק והיה יודע, מניסיון קודם, שבכל רגע נתון חיילים וטנקים ובולדוזרים יכולים להגיע ולהרוס את החממות שטיפח במשך מי יודע כמה שנים, בזמן שכמה אחרים מאיתנו מוכים ומוחזקים בשבי יחד עם עוד 149 אנשים במשך שעות תמימות – את לא חושבת שמישהו מאיתנו היה נוקט באי-אלו אמצעים אלימים כדי להגן על הרסיסים שנשארו? אני חושבת על זה במיוחד כשאני רואה השמדה של פרדסים וחממות ועצי פרי – שנים על גבי שנים של טיפוח ושל דאגה. אני חושבת עלייך ועל כמה זמן שזה לוקח, לגרום למשהו לצמוח, ועל איזה מפעל של אהבה שזה. אני באמת חושבת, שבמצב דומה, רוב האנשים היו מגנים על עצמם כמיטב יכולתם. אני חושבת שהדוד קרייג היה עושה את זה. אני חושבת שכנראה סבתא הייתה עושה את זה. אני חושבת שאני עצמי הייתי עושה את זה.

שאלת אותי על התנגדות בלתי אלימה.

כשהמטען הזה התפוצץ אתמול הוא העיף את כל החלונות בבית של המשפחה. אני בדיוק קיבלתי את התה שלי ושיחקתי עם התינוקות. די קשה לי עכשיו. אני פשוט עייפה עד כדי בחילה מגילויי אהבה מתוקים ביותר, מאנשים אדיבים ביותר שניצבים בפתחו של כליון מוחלט. אני יודעת שמארה"ב זה הכל נשמע כמו היפרבולה. בחיי, רוב הזמן עצם טוב הלב של האנשים, יחד עם העדויות המכריעות על השמדה מודעת ומכוונת של כל חייהם, גורמת להכלל להראות מאוד בלתי מציאותי. אני באמת לא יכולה להאמין שמישהו כזה יכול להתרחש בעולם מבלי לעורר תגובה חזקה יותר. זה באמת מכאיב לי, שוב, כמו בעבר, לראות עד כמה נורא אנחנו נותנים לעולם הזה להיות. הרגשתי אחרי שדיברתי איתך שאולי את לא לגמרי מאמינה לי. אני חושבת שזה דווקא טוב מאוד, כי אני באמת מאמינה יותר מכל אולי בחשיבותה של חשיבה ביקורתית ועצמאית. ואני גם מבינה שאיתך אני הרבה פחות זהירה עם לנסות ולסמך כל הצהרה שאני עושה, בין השאר כיוון שאני יודעת שאת תמיד הולכת ועושה מחקר משלך על הדברים האלה. אבל זה גורם לי לדאוג לעבודה שאני עושה כאן. כל המצב שאני ניסיתי לתאר – יחד עם עוד המון דברים – מתמצה בסופו של דבר בהשמדה מתמדת – לעיתים נסתר, אבל עצומת-מימדים – השמדה מתמדת של יכולתה של קבוצה מסוימת של אנשים לשרוד. זה מה שאני רואה כאן. ההתנקשויות, התקפות הטיילים והירי בילדים הם זוועות – אבל כשאני מתמקדת בהם אני מפוחדת מלפספס את ההקשר שלהם. רובם המוחלט של האנשים כאן – אפילו אם היו להם האמצעים הכלכליים להמלט, אפילו אם הם היו מוכנים לוותר על ההתנגדות נשללים ממכלאה ממנה איש אינו יכול לצאת, זה עונה להגדרה של רצח עם. אפילו אם הם היו יכולים לצאת, זה היה עונה להגדרה של רצח עם. אולי את יכולה לחפש בשבילי את ההגדרה של רצח עם על פי החוק הבינלאומי. אני לא זוכרת אותה כרגע. אני מקווה שאני אשתפר בלהדגים את ההנחה הזאת. אני לא אוהבת להשתמש במילים טעונות. אני חושבת שאת יודעת את זה עלי. אני באמת מוקירה מילים. אני באמת מנסה להמחיש דברים ולתת לאנשים להסיק את המסקנות שלהם בעצמם.

בכל מקרה, אני שוב מקשקשת. רציתי לכתוב מכתב לאמא שלי ולהגיד שאני רואה את רצח העם הכרוני, המתמשך הזה, ושאני מפחדת, ושאני מתחילה לתהות לגבי אמונותי הבסיסיות לגבי הטוב שבטבע האנושי. זה חייב לעצור. אני חושבת שזה באמת רעיון טוב עבור כולנו לעזוב את כל השאר ולהקדיש את חיינו לעצירה.

של הדבר הזה. אני כבר לא חושבת שזה מעשה קיצוני. אני באמת עדיין רוצה לפזז לי לצליליה של פט בנאטאר, למצוא חבר או חברים, ולצייר קומיקסים בשביל חברי לעבודה. אבל אני גם רוצה שזה יפסיק. חוסר אמונה ופחד הם מה שאני מרגישה עכשיו. ואכזבה. אני מאוכזבת שזאת המציאות הבסיסית של העולם שלנו, ושכולנו, בעצם, משתתפים בה כך או אחרת. זה בכלל לא מה שאני ביקשתי כשנולדתי. זה לא העולם שאליז את ואבא רציתם להביא אותי כשהחלטתם שאני אינולד. זה בכלל לא מה שאני התכוונתי אליו כשהסתכלתי על אגם קפיטל ואמרתי "זה העולם הרחב, ואני באה אליו". אני לא התכוונתי להגיע לעולם שבו אני אחיה בנוחות ואפשר שבחוסר מודעות גמורה למעורבות הישירה שלי ברצח העם. רק לכל היותר לעוד כמה פיצוצים אי שם בחוץ, רחוק.

כשאני אחזור מפלשתין יהיו לי בוודאי סיוטים ורגשות אשמה שלא מרפים על זה שאני לא שם, אבל אני אוכל לנטב את זה לעוד עבודה. הנסיעה שלי לכאן היא מבין הדברים הטובים ביותר שאי פעם עשיתי. אז אם אני אשתגע, או אם הצבא הישראלי יחליט להפרד מהעקרון הגזעני שלו לפיו לא פוגעים בלבנים, אנא תאשימו רק את העובדה שאני נמצאת בדיוק במרכזו של רצח עם שבו גם אני בעקיפין תומכת, ושעליו הממשלה שלי אחראית במידה רבה מאוד.

גם אני אוהבת אותך, אבא. סליחה על הנאום. טוב, כמה גברים מוזרים נתנו לי עכשיו כמה צנוברים, אז אני צריכה ללכת לאכול אותם ולהגיד תודה.

רייצ'ל

28.02.2003

תודה, אמא, על התשובה שלך לאימייל שלי. זה באמת עוזר לי לשמוע ממך ומעוד אנשים שיקרים לי.

אחרי שדיברתי איתך עברתי לדממת אלחוט עם הקבוצה שלי ל-10 שעות בערך, שאותם ביליתי עם משפחה בקו החזית בהי-סלאם. המשפחה הכינה לי ארוחת ערב – ויש טלוויזיה בכבלים. שני החדרים הקדמיים בבית בלתי שמישים כי כדורים כבר חצו את הקירות, אז כל המשפחה – שלושה ילדים וזוג הורים – ישנים בחדר השינה של ההורים. אני ישנה על הרצפה עם הבת הצעירה שלהם, אימאן, ואנחנו כולנו התחלקנו בשמיכות. עזרתי לילד עם שיעורי בית באנגלית, ואז צפינו ב"בית קברות לחיות מחמד", שזה סרט נוראי. אני חושבת שנראה להם מצחיק שאני התקשיתי כל כך לצפות בו. יום שישי הוא יום של חופש, וכשהתעוררתי ראיתי אותם צופים ב"דובוני אכפת לי" בדיכוב ערבי. אז אכלתי איתם ארוחת בוקר וסתם נהניתי לי מהישיבה בשלולית השמיכות הענקית הזאת יחד עם כל המשפחה, מול מה שלי נראה כמו סרטים מצוירים של שבת בבוקר. אחר כך הלכתי אל שכונת ברזיל, שם גרים נידאל והסבתא ורפאת וכל שאר המשפחה הגדולה שבאמת אימצה אותי בעודי חיה. (דרך אגב, שלשום הסבתא נתנה לי הרצאת פנטומימה בערבית שכללה הרבה נשיפות והצבעות על מטפחת הראש השחורה שלה. אני ביקשתי מנידאל להגיד לה שאמי תשמח לשמוע שיש כאן מישהו שירצה לי על זה שהעישון שלי משחיר לי את הריאות). פגשתי את גיסתם, שבדיוק הייתה בביקור ממחנה נוסיראת, ושיחקתי עם הילד הקטן שלה.

האנגלית של נידאל משתפרת מיום ליום. הוא זה שקורא לי "אחותי". הוא התחיל ללמד את סבתא איך לומר "שלום. מה שלומך?" באנגלית. כל הזמן שומעים כאן את הטנקים והבולדוזרים שחולפים ממש קרוב, אבל כל המשפחה עליזה עם כל אחד וגם איתי. כשאני עם חברים פלשתינים אני נוטה להיות קצת פחות מבוועתת מאשר כשאני מנסה לגלם את תפקיד המשקיפה על קיום זכויות אדם, מתעדת, או מתנגדת בפעולה ישירה. הם דוגמא טובה לאיך שורדים את זה לאורך זמן. אני יודעת שהמצב מתקרב אליהם – ואולי גם יקח אותם בסופו של דבר – בכל מיני רמות – אבל אני בכל זאת לא מפסיקה להתפעל מהכוח שיש להם לגונן על חלק כל כך

גדול מצלם האנוש שלהם – צחוק, נדיבות, זמן-משפחה – אל מול האימה הבלתי-נתפסת המתרחשת יום יום בחייהם ואל מול הנכחות הבלתי מרפה של המוות. אני מרגישה הרבה יותר טוב אחרי הבוקר. אני בילתי הרבה זמן בכתיבה על האכזבה של גילוי בלתי אמצעי של רמת הרשע שאליה אנחנו עדיין מסוגלים להגיע. אני צריכה אם כן לפחות לציין שאני מגלה גם מידה של עוצמה ושל היכולת הבסיסית של בני אדם להשאר בני אדם בנסיבות האיומות ביותר, גם כן ברמה שלא ראיתי קודם לכן. אני חושבת שהמילה כאן היא כבוד. הלוואי שהיית יכולה לפגוש את האנשים האלה. אני מקווה שיום אחד אולי עוד תפגשי.

28.02.2003

קיבלתי כמה מכתבים מתחשבים מאוד בתגובה לאימייל ששלחתי אתמול בלילה, ולרובם אין לי זמן לענות כרגע. תודה לכולם על העידוד, השאלות והביקורת. התשובה של דניאל הייתה מעשירה במיוחד עבורי והיא ראויה לכך שאתחלק בה עם אחרים. ההתנגדות של יהודים ישראלים לכיבוש והסיכון העצום אותו נוטלים אלה שמסרבים לסרב בצבא הישראלי מהווים דוגמה, במיוחד לאלה מאיתנו המתגוררים בארצות הברית, כיצד לפעול כאשר אתה מגלה שנעשות בשמך זוועות. תודה.

מכתב שהתקבל ע"י רייצ'ל ב 7 בפברואר 2003

אני סמל ראשון במילואים בצה"ל. בתי הכלא הצבאיים מתמלאים בסרבני מצפון. רבים מהם הם אנשי מילואים, בעלי משפחות. אלה אנשים שהוכיחו את אומץ ליבם תחת אש במקרים רבים בעבר. אחדים מהם יושבים כבר שישה חודשים בכלא והסוף אינו נראה לעין.

כמות העורקים משרות, הסרבנים לשרת והמסרבים לפקודות שביצוען עלול לפגוע באזרחים היא חסרת תקדים בהיסטוריה שלנו כמדינה. בתקופה שבה המשרות בישראל הולכות ופוחתות, ואנשים מאבדים בתיהם ועסקיהם קורבן לוונדטה של שרון, חיילים מקצועיים לא מעטים – ביניהם טייסים וקציני מדיעין – מעדיפים כלא ואבטלה על פני מה שהם יכולים לתאר רק כלא פחות מרצה.

אני אמור להתייצב לפרקליטות הצבאית – התפקיד שלי הוא לתור אחרי חיילים עריקים ולעצור אותם. אני לא התייצבתי כ 18 חודשים. במקום זאת, אני משתמש בכשרונות ובתעודות שלי ומתעד בוידאו ורואה כמו עיני את מה שה-ISM ניקים ופעילים בינלאומיים אחרים טוענים שהבחורים שלי עושים.

אני אוהב את המדינה שלי. אני מאמין שישראל נמצאת תחת הנהגתם של אנשים רעים מאוד כרגע. אני מאמין שהמטרה והמתנחלים כרתו ברית ואני מאמין שהמג"ב מתנהגים בצורה מחפירה. הם מקור לבושה ל-40% מהאוכלוסיה בישראל וה-40% האלה היו 90% אם הם היו יודעים את מה שאנחנו יודעים.

אנא ממך, תתעדי את כל מה שאת יכולה לתעד ואל תוסיפי על זה בכתיבה יוצרת. התקשורת כאן משמשת ככלי משכנע מאוד של ספינים. תעבירי את המכתב הזה לחברים שלך. יש חיילים רבים שמשרתים בשטחים ומתעבים את מה שהם רואים.

יש קוד של כבוד בצה"ל – זה נקרא "טוהר הנשק". זה מה שאנחנו אומרים לחבר שעומד לעשות משהו נורא, כמו להרוג אסיר לא חמוש או לבצע פקודה שסותרת הגינות בסיסית. המשמעות המילולית היא "purity of arms".

משפט אחר משמעותי מאוד לחיילים הוא "דגל שחור". אם את תגידי "אתה מתחת לדגל שחור", זה אומר "אתה מבצע פקודה לא מוסרית". זה הלם לא קטן בשביל החיילים לשמוע את זה בעברית מפיה של "אזרחית זרה ותמימה".

תנסי לפתוח בשיחה עם החיילים בכל הזדמנות שתהיה לך. אל תעשי את הטעות של להפוך אותם לחפצים, אותה הטעות שהם עושים לגבייך. כבוד הוא מדבק, בדיוק כמו חוסר כבוד, בין אם ראויים לו או אם לא.

את עושה דבר טוב. אני מודה לך על כך.

שלום,

דני.

[המשך האימייל של רייצ'ל לאמה]

אני חושבת שאני יכולה לראות מדינה פלשתינית או מדינה ישראלית-פלשתינית דמוקרטית עוד בימי חי. אני חושבת שחרות עבור פלשתינ תהווה מקור עצום לתקווה לעמים אחרים שנאבקים בכל העולם. אני חושבת גם שזו יכולה להיות השראה אדירה לעמים ערבים במזרח התיכון שנאבקים במשטרים לא דמוקרטיים שנהנים מתמיכת ארה"ב.

אני מצפה למספר הולך וגדל של אנשים מיוחסים בני המעמד הבינוני, כמוני וכמוך, שיגלו את המערכות התומכות בייחוס שלהם ויתחילו לתמוך בעבודתם של אלה שאינם בעלי יחוס כלשהו, הפועלים לפירוק המערכות האלו.

אני מצפה לעוד רגעים כמו 15 בפברואר, כאשר החברה האזרחית מתעוררת על המוניה ומציגה ראיות חזקות וחד משמעיות למצפונה, לחוסר רצונה לחיות תחת דיכוי, ולחמלתה לסבלם של אחרים. אני מצפה לעוד מורים כמו מאט גראנט וברברה וויור ודייל קנות', שמלמדים חשיבה ביקורתית לילדים בארה"ב. אני מצפה להתנגדות הבינלאומית שמתרחשת כיום שתפרה את העיסוק בניתוח של נושאים שונים ומשונים, תוך דו שיח בין קבוצות רבות ומגוונות של בני אדם. אני מצפה לכך שאנחנו, שחדשים לכל העסק, נפתח כישורים טובים יותר לפעילות בתוך מערכות דמוקרטיות, ולריפוי של הגזענות, הסקסיזם, המעמדיזם, ההטרוסקסיזם, הגיל-זים והיכולתיזם, ונהפוך למשפיעים יותר.

ועוד דבר – אני חושבת הרבה על מחאה ציבורית – כמו זאת שהייתה כאן לפני כמה שבועות בהשתתפותם של לא יותר מ-150 אנשים. כשאני מארגנת מחאה או משתתפת בה, אני דואגת תמיד שהיא תהיה גרועה, קטנה, מביכה, ושהתקשורת תצחק עלי. לעיתים קרובות המחאה באמת מאוד קטנה והתקשורת צוחקת עלינו. השבוע אחרי מחאת ה-150 שלנו הוזמנו להפגנה של 2000 אנשים לפחות. אף על פי שההפגנה שלנו הייתה קטנה ולא קיבלנו כמעט סיקור תקשורתי, אבל בכמה מקומות בעולם השם "רפיח" נשמע מחוץ לדיווחי התקשורת הערבית, לשם שינוי. קולין הביא להפגנה באולימפיה שלט בערבית ובאנגלית, שאמר "אולימפיה אומרת לא למלחמה על רפיח ועיראק". התמונות שלו עלו לאתר "רפיח היום" שמפעיל כאן בחור בשם מוחמד. אנשים כאן במקומות אחרים ראו את התמונות האלה.

אני חושבת על גלן, שיוצא כל יום שישי כבר עשר שנים עם שלטים מתחלפים המורים על מספר הילדים שמתו כתוצאה מהסנקציות על עיראק. לפעמים הוא היה לבד או עם בנאדם אחד בלבד לידו, וכולם חשבו שהם משוגעים וירקו עליהם. היום יש הרבה יותר אנשים בימי שישי בערב. הצומת בין הרחוב 4 ורחוב סטייט רצופה בהם, והם מקבלים המון ניפופים וסימני תמיכה וצפירות עידוד. הם יצרו תשתית שבזכותה אנשים אחרים יכולים לעשות עוד משהו. בזה שהם ספגו יריקות, הם הקלו על מישהו להחליט לכתוב מכתב למערכת, או להצטרף לשורות האחוריות של הפגנה – או לעשות משהו שנראה קצת פחות מגוחך מאשר לעמוד בצומת עם שלט עם מספר ולספוג יריקות ממכוניות חולפות.

רק מלשמוע על מה שאת עושה אני מרגישה פחות לבד, פחות חסרת אונים, פחות בלתי נראית. הצפירות והניפופים האלו עוזרים. התמונות עוזרות. קולין עוזר. התקשורת הבין-לאומית לא תגיד לנו שאנחנו משפיעים, שאנחנו חשובים, שאנחנו צודקים בעבודתינו, שאנחנו נבונים, שאנחנו חשובים. אנחנו צריכים להגיד את זה האחד לשני במקום, והדרך היחידה בה אנחנו יכולים לעשות את זה היא להמשיך בעבודתינו, לאורו של יום.

אני גם חושבת שזה חשוב לאנשים מיוחסים יחסית בארה"ב להבין שהאנשים הלא-מיוחסים ימשיכו לעשות את העבודה שלהם לא משנה מה, כיוון שהם נאבקים על חייהם. אנחנו יכולים לעבוד איתם, והם יודעים שאנחנו עובדים איתם, או שאנחנו יכולים לנטוש אותם לעשות את העבודה הזאת לבדם, תוך שהם מקללים אותנו על ההשתפות הפאסיבית שלנו ברצה שלהם. ואני לא מרגישה מישהו כאן מקלל אותנו.

אני גם מרגישה שהאנשים כאן דואגים יותר לנוחיותנו ולבריאותנו יותר מאשר לכך שאנחנו מסכנים את חיינו למענם. כך זה נראה מבחינתי לפחות. אנשים משתדלים להשקות אותי בהרבה תה ולהאכיל אותי בהרבה אוכל תחת ירי ופיצוצי מטענים.

אני אוהבת אותך,

רייצ'ל

האימייל האחרון של רייצ'ל

היי אבא,

תודה על האימייל שלך. אני מרגישה לפעמים כאילו אני מקדישה את כל זמני להמטרה של תעמולה על אמא, תוך הנחה שהיא מעבירה את המכתבים שלי אליך, ומזניחה אותך בינתיים. אל תדאג לי יותר מדי, כרגע אני מוטרדת יותר מכל מזה שאנחנו לא יעילים מספיק. אני בינתיים לא מרגישה בסכנה מיוחדת. רפיח נראית רגועה יותר בזמן האחרון, אולי בגלל שהצבא עסוק מדי בפלישה לצפון הרצועה – עוד ירי והריסות בתים – הרוג אחד עד כמה שידוע לי, אבל לא פלישות גדולות יותר. אני עוד לא יודעת עד כמה זה ישתנה אם וכאשר תתחיל המלחמה בעיראק.

תודה גם על זה שהגברת את הפעילות האנטי-מלחמתית שלך. אני יודעת שזה לא קל, ושזה בוודאי קשה הרבה יותר איפה שאתה נמצא מאשר איפה שאני. אני מאוד מעוניינת לדבר עם העיתונאי משרלוט – תגיד לי אם יש משהו שאני יכולה לעשות כדי להאיץ את התהליך. אני מנסה להחליט מה אני אעשה כשאני אצא מרפיח. אני לא רוצה לחזור לאולימפיה, אבל אני אצטרך לחזור לשם כדי להוציא את הדברים שלי מהמוסך ולדבר על החוויות שלי מכאן. מצד שני, אם כבר חציתי את האוקיינוס אני מרגישה ברצון חזק להשאר מהצד הזה שלו לפחות זמן מה. חשבתי למצוא לעצמי עבודה בלימוד אנגלית – אני מאוד רוצה באמת לשנס מותניים וללמוד ערבית.

קיבלתי גם הזמנה לבקר בשבדיה בדרכי בחזרה – ואני חושבת שאני יכולה לעשות את זה די בזול. אני הייתי רוצה לעזוב את רפיח כשכבר יש לי תוכנית רצינית לחזור. אחת מהחברות המרכזיות בקבוצה עוזבת מחר – וכשאני רואה אותה אומרת שלום לאנשים אני מבינה עד כמה קשה זה הולך להיות. אף אחד כאן לא יכול לעזוב וזה די מסבך את העניינים. הם גם די עובדתיים לגבי אפשרות שהם לא יהיו בחיים כשנחזור לכאן.

אני באמת לא רוצה לחיות עם מטען גדול של אשמה לגבי המקום הזה – ולגבי זה שאני יכולה לבוא וללכת בקלות כזאת – ולא לחזור לכאן עוד לעולם. אני חושבת שזה חשוב להתחייב למקומות – אז הייתי רוצה שתהיה לי את האפשרות לתכנן לחזור לכאן בתוך שנה בערך. מכל האפשרויות שיש לי אני חושבת שסביר

מכל שאני אסע לשבדיה לכמה שבועות בדרך חזרה – אני יכולה להמיר כרטיסים ולטוס מפריז לשבדיה ב150 דולר. אני יודעת שאני באמת צריכה להשתדל ולהתחבר עם המשפחה בצרפת – אבל לא נראה לי שאני הולכת לעשות את זה. אני חושבת שאני אהיה פשוט כועסת מדי רוב הזמן ולא אוכל לארח חברה נעימה במיוחד. זה גם נראה כמו מעבר פתאומי מדי ליותר מדי שפע בבת אחת – אני ארגיש הרבה אשמה מעמדית כל הזמן שאני אהיה שם.

תספר לי אם יש לך איזה רעיון לגבי מה אני צריכה לעשות עם החיים שלי. אני אוהבת אותך מאוד. אם אתה רוצה, תכתוב אליי כאילו שאני בחופשה במחנה קיץ באי הגדול של הוואי, לומדת אריגה. אחד הדברים שבאמת מקלים עלי כאן היא האפשרות לסגת לחלוטין לתוך פנטזיות הוליוודיות, או לדמיין שאני בסיטקום עם מייקל ג'י פוקס. אז תרגיש חופשי להמציא משהו ואני אשמח להשתתף. המון המון אהבה אבא.

רייצ'ל